

Jelenségnaptár

2007. június (JD 2 454 253–282)

A bolygók láthatósága

Merkúr. Június 2-án van legnagyobb keleti kitérésben, 23°-ra a Naptól. A hó első hete igen kedvező időszak a bolygó esti megfigyelésére. A hónap közepén láthatósága gyorsan romlik, 28-án már alsó együttállásba kerül a Nappal.

Vénusz. Az esti égbolt feltűnő égitestje. A hó elején három és fél órával, a végén két órával nyugszik a Nap után. 9-én van legnagyobb keleti kitérésben, 45°-ra a Naptól. Fényessége $-4^m,2$ -ről $-4^m,4$ -ra, átmérője 21"-ról 31"-re nő, fázisa 0,55-ről 0,36-ra csökken.

Mars. Éjfél után kel, a hajnali órákban látható a Pisces, majd az Aries csillagképben. Fényessége $0^m,9$ -ról $0^m,7$ -ra, átmérője 5"8-ről 6"3-re nő.

Jupiter. Az éjszaka nagy részében látható az Ophiuchusban. Fényessége $-2^m,6$, látszó átmérője 46". 6-án van szembenállásban.

Szaturnusz. Az esti órákban figyelhető meg a Leo csillagképben. Éjfél előtt nyugszik. Fényessége $0^m,5$, látszó átmérője 17".

Uránusz. Éjfél körül kel, az éjszaka második felében látható az Aquariusban.

Neptunusz. Éjfél előtt kel. Az éjszaka második felében látható, a Capricornusban.

Holdfázisok

01. 00:04 UT	telehold
08. 11:43 UT	utolsó negyed
15. 03:13 UT	újhold
22. 13:15 UT	első negyed
30. 13:49 UT	telehold

Míra és SRA maximumok

Csillag	Max.	Térkép
01. R Psc	8,2	
03. Z Aql	9,0	
06. U Vir	8,2	
06. T Aqr	7,7	VA 5
07. R Cet	8,1	VA 3
10. Y Dra	9,2	
11. R Aql	6,1	
13. S Aql	8,9	VA 8
15. S Her	7,6	VA 6
16. Z Sgr	8,6	
17. T Cam	8,0	VA 11
19. R Tri	6,2	VA 5
19. R Lib	10,3	
25. RY Her	9,0	

Meteorraj ajánlat

Júniusi Lyridák (JLY): Ennek a kis rajnak az aktivitása június 11. és 21. közé esik. Maximuma június 16-án esedékes. A ZHR 0 és 5 közötti lehet. Idén a maximum újhold környékére esik. A 70-es évek óta nem jegyezték fel rajtagot egészen 1996-ig, amikor néhány észlelő látott pár darab meteort. A radiáns néhány fokkal délre fekszik a Vegától. A meteorok közepes sebességűek.

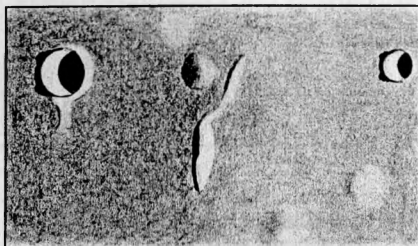
Júniusi Bootidák (JBO): A raj aktivitása június 22. és július 2. közé esik. Maximuma június 27-én 20:00 UT-kor esedékes. A ZHR változó nagyságú, 0 és 100 fölötti érték is

lehet. Az 1998-as kitörése után visszakerült az IMO munkalistájára, azóta minden évben figyelemmel kísérik a tevékenységét. Következő jelentős aktivitása 2004. június 23-án volt, amikor a ZHR 20 és 50 közé esett. 1998-as kitörése előtt csak 1916-ban és 1927-ben jegyezték fel a rajt. A raj dinamikája nagyon szegényesen ismert. Szülőüstököse a 7P/Pons-Winnecke, melynek pályája jelenleg 0,24 CSE-re fekszik a Föld pályáján kívül. Utolsó napközeliítése 2002-ben volt. A következő 2008 végén esedékes. Idén nem várható különösebb aktivitás. A június 30-i telihold is akadályozni fogja a rajtagok megfigyelését. A Hold 1 és 2 óra között kel, így nagyon rövid észlelési ablak áll rendelkezésre a rövid júniusi éjszakákon.

GyL

A hónap Hold-alakzata: a +568+244-es dóm

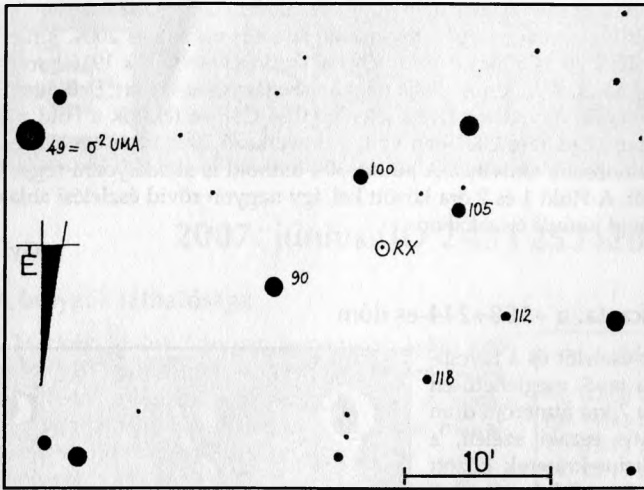
Májusi ajánlatunk az észlelőt és a távcsövet egyaránt próbára tevő, meglehetősen nehéz objektum. Ez a 7 km átmérőjű dóm a Mare Tranquillitatis északi szélén, a Vitruvius G és a Lucius-kráterek között fekszik (Mondatlas, 36. tábla). Mindkét kráter átmérője mindössze néhány kilométer, nagyjából akkora, mint maga a dóm. A legkönnyebben úgy találunk ide, ha követjük a Cauchy-rianás vonalát, mely éppen ebbe az irányba, pontosabban a Vitruvius G-kráterre mutat. A dóm a ferde rálátásnak köszönhetően kissé elliptikus alakú, a tetején egy nagyon kicsiny kalderával. Ennek a kalderának a megpillantásához nagy távcsőátmérőre és rendkívül nyugodt légkörre lesz szükségünk. Vigyázzunk, hogy ne tévesszük össze a közelben húzódó Mons Esamot a dómmal! Ez a parányi hegy a dómtól északra található, és annál jóval markánsabb megjelenésű. Jó észlelést!

GGZ

A hónap változócsillaga: RX Ursae Maioris

Az M81-től bő három fokra található σ^2 Uma szomszédságában bújik meg a csillagkép egyik legjobb félszabályos változócsillaga, az RX Ursae Maioris. Két-két és fél magnitúdós amplitúdójával és közel 200 napos fő periódusával szinte ikertestvére a binoklis észlelők által közkedvelt Z Uma-nak. Fénygörbéje tükrözi az SRb típusú csillagok jellemző viselkedését: bonyolult hullámzások uralják 9^m,5 és 12^m,5 között, melyek időnként szinte teljesen leállnak, időnként pedig mirákat idéző méltósággal változtatják meg a látómező kinézetét. Az utóbbi években jelentősen lecsökkent a fénygörbe teljes amplitúdója, 2005 során az északi félteke szerencsés észlelői mindössze 1 magnitúdónyi ingadozást láthattak 10^m,0 és 11^m,0 között. A legújabb megfigyelések szerint a csillag amplitúdója ismét növekedni kezdett, így legalább 8–10 cm-es távcsövekkel pompás célpont lehet a fényességváltozások követésére „vetemedő” amatőrcsillagászok számára. Időnként meglepően gyors kifényesedései miatt 3–4 naponta érdemes feljegyezni fényességét. (Ksl)

RX UMA 090567

9.8-12.2 SRB

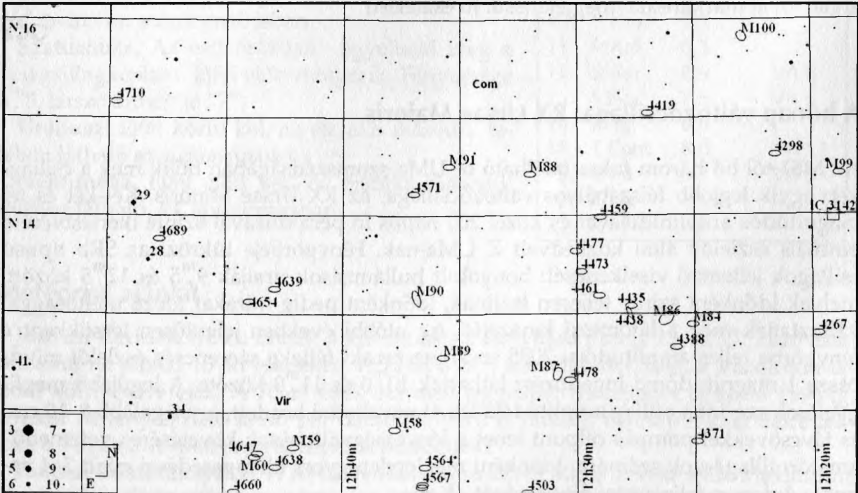
P: 195 d

RA = 09^h10^m05^s

D = +67°28'11" (1950)

Mélyég-ajánlat

Nyílthalmaz: a nyári Tejút ígéreteként az NGC 7086 a Cygnusban. *Gömbthalmaz:* három délebbi fekvésű objektum, az NGC 5694 a Hydrában, az NGC 5897 a Librában és az NGC 6144 a Sagittariusban. *Galaxis:* néhány „elfelejtett” Messier-csillagváros, az M89, M90 a Virgóban és az M91 a Coma Bereincesben. *Planetáris kód:* az NGC 6210 a Herculesben. (*Spe*)

Az Echo-1 Budapest egén (1961)

A hatvanas években már bőven benne jártunk az úrkorszakban, az éjszakai égen új, gyorsan mozgó „csillagok” jelentek meg: a szputnyikok, a mesterséges holdak. A Szputnyik-1 1957. október 4-i felbocsátása óta megszokottá váltak a műholdak lassan átvonuló halvány fénypontjai. Az Echo-1 ballonholdat 1960 augusztusában bocsátották fel az amerikaiak. A mindössze 76 kg tömegű műhold felfújt állapotban 30 m átmérőjű volt, a 0,0127 mm vastagságú mylar-fóliát kívülről alumíniumréteg borította, ami jelentősen megnövelte a fényvisszaverő képességet. Eredetileg távközlési céllal bocsátották fel, szerepe passzív reléállomás volt, a viszonylag nagy felületről visszaverődő rádióhullámok segítségével kommunikáltak (innen az echo, „visszhang” elnevezés).

Az Echo-1 a korszak legfényesebb műholdja volt, a Jupiterhez hasonló fényessége természetesen sokak figyelmét magára vonta. A mellékelt felvételt Hollós Miklós készítette Budapestről, 1961. március 8-án. A műhold nyoma a kép alsó szélén látható, a képmező közepén látható fényes csillag a Procyon, a kép bal oldalán pedig egy jellegzetes budapesti tűzfal részlete jelenti a nagyvárosi miliőt. A fotót Mátis András bocsátotta rendelkezésünkre, aki egy antikváriumban vásárolt csillagterképben talált rá Hollós Miklós állókamerás felvételeire – köztük az Echo-1 égi útját megörökítő képre. (Mzs)

Tagtoborzó 2007 – belépési nyilatkozat

Kérem felvételemet a Magyar Csillagászati Egyesületbe rendes tagként 2007-re
(a tagdíj összege 5800 Ft, illetmény: Meteor csillagászati évkönyv 2007 és
az MCSE Meteor c. havi folyóirata. Kiadványainkat visszamenőleg megküldjük.)

Név:

Cím:

Szül. dátum: év hó nap

Telefonszám: E-mail:

A tagdíjat az MCSE címére (1461 Budapest, Pf. 219.) kérjük feladni rózsaszín postautalványon, vagy átutalni a 62900177-16700448 bankszámlaszámra!